

Combinatiefuncties in de sport

'Ze hebben Nijmegen in beweging gekregen'

Twaalf combinatiefunctionarissen van SportService Nijmegen kregen vorige maand tijdens een drukbezochte bijeenkomst in de Sportzaal Hatert hun certificaat uitgereikt.

Zij hebben zich het afgelopen jaar ontwikkeld tot professionals op het gebied van sport en bewegen binnen school en vereniging. Naast hun baan volgden ze ook een opleiding die door het Instituut Sport en Bewegingsstudies (ISBS) van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) speciaal voor hen werd samengesteld. Tijd om terug te blikken op een veelbewogen anderhalf jaar.

Door Floor de Booy; december 2010

De locatie Hatertseweg van het Kandinsky College en de Stichting Top Judo Nijmegen hadden op 1 januari 2009 de primeur. Lex Opdam was de eerste combinatiefunctionaris die voor deze Nijmeegse school en sportvereniging aan de slag ging.

In het begin was het even zoeken wat de school en Stichting Top Judo voor elkaar konden betekenen. "De eerste weken heb ik vooral besteed aan kennismaken en vertellen wat ik eigenlijk kwam doen."

Maar anderhalf jaar later willen ze Lex bij het Kandinsky College absoluut niet meer kwijt. "Ik ben manisch positief", grapt adjunct-directeur Twan van den Hazelkamp van het Kandinsky College. "Wij zijn een vmbo, onze leerlingen komen gemiddeld ietsje moeilijker in beweging dan op het havo of vwo. Maar daardoor liet Lex zich niet afschrikken. Hij had vanaf het begin precies de juiste benadering. En hij is heel creatief en sluit gemakkelijk aan bij de belevingswereld van de leerlingen. Hij heeft ook de lastigste leerlingen aan het bewegen gekregen door e-fitness te introduceren. Dat is een combinatie tussen gamen en sporten, vergelijkbaar met de Wii. Onze leerlingen gamen graag en zijn nu massaal aan het e-fitnessen geslagen."

Er zijn er in Nijmegen in totaal twaalf combinatiefunctionarissen actief op vijftien scholen en sportverenigingen. "Ze hebben Nijmegen in beweging gekregen", zegt Rudy Muller, coördinator van SportService Nijmegen (SSN) enthousiast. De combinatiefunctionarissen – ook wel CF's genoemd – zitten samen in één poule en worden via SSN gedetacheerd bij de scholen en sportverenigingen. "Deze constructie werkt heel goed. Er is veel uitwisseling over en weer", vertelt Muller. Iedereen is blij met de combinatiefunctionarissen en hoopt dat ze nog lang kunnen blijven."

Match

In de voorbereiding op het aanstellen van de combinatiefuncties heeft SSN aan de scholen en sportverenigingen gevraagd om voorstellen te doen voor mogelijke combinaties, omdat elke school zijn eigen wensen heeft en daar moet het profiel van de sportvereniging bij passen. Op de locatie Hatertseweg van het Kandinsky College was uit een enquête onder leerlingen naar voren gekomen dat voetbal, vechtsporten en dans hoog op het verlanglijstje staan. Voor SSN aanleiding om de match tussen het Kandinsky College en Stichting Top Judo Nijmegen (STJN) tot stand te brengen onder verantwoordelijkheid van de combinatiefunctionaris Lex Opdam. De samenwerking met de school verloopt prima, omdat de leiding van de school erg sportminded en heel gemakkelijk te benaderen is. Lex: "Het is heel belangrijk om goed contact te hebben met de directie en vakleerkrachten omdat je veel in overleg moet doen. Sowieso is goed kunnen communiceren van levensbelang voor een combinatiefunctionaris, je bent intermediair tussen diverse partijen. Je moet goed weten wat er speelt, wat de belangen zijn, waar je de match kunt maken zodat iedereen er beter van wordt."

Het vervolg

In deze tijd van bezuinigen wordt het voor gemeenten lastiger om extra gelden vrij te maken. Maar, zo verzekert wethouder Henk Beerten (D66) van onderwijs en cultuur, op de drukbezochte bijeenkomst in de Sportzaal Hatert, aan de bestaande combinatiefuncties wordt niet getornd. “De twaalf die we hebben, houden we tot en met 2012.” En ook de tweede lichting van zeven combinatiefuncties wordt aangesteld. “De meeste combinatiefunctionarissen maken de combinatie tussen school en sport. Dat is mooi want sport spreekt veel leerlingen aan. En als wethouder cultuur zou ik het ook fantastisch vinden als er meer combinatiefunctionarissen een samenwerking tussen scholen en culturele instellingen tot stand zouden brengen.” Het valt Beerten op hoe betrokken en bevolgen de combinatiefunctionarissen zijn. “De combinatiefunctionarissen, die worden ingezet op basisscholen, geven een enorme boost aan het bewegingsonderwijs. Vroeger was bijna elke leerkracht bevoegd en bekwaam om gymlessen te geven. Tegenwoordig is dat helaas zelden nog zo. De gymlessen zijn vaak weinig afwisselend en er is nauwelijks oog voor de sportieve ontwikkeling van leerlingen.” De combinatiefunctionarissen brengen die expertise weer terug in het onderwijs. “Zij zijn gericht op sport- en spelontwikkeling en kunnen leerlingen door hun contacten met de sportverenigingen ook gemakkelijk doorverwijzen naar de sportverenigingen Het mes mag aan twee kanten snijden, maar het mag geen platte ledenwerving worden. De sportieve ontwikkeling van de leerling staat voorop.”

Opleiding

De nieuwe functie betekende voor de eerste lichting combinatiefunctionarissen een enorme sprong in het diepe. Zij moeten invulling geven aan de functie. Dit vraagt een pioniersmentaliteit.

Maar ook pioniers hebben opleiding en begeleiding nodig. Daarom vroeg SSN aan het Instituut Sport en Bewegingsstudies (ISBS) van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) om een opleiding te ontwikkelen en uit te voeren. Rudy Muller: “Ik heb veel contact met de CF’s en geef ze tips. Toch leek het me beter als ze structureel en door professionele opleiders worden ondersteund. Die hebben we gevonden in Ben Halle en Fokke Aukema. Zij hebben een opleiding op maat gemaakt.”

De opleiding bestond uit twaalf bijeenkomsten van twee dagdelen. De CF’s werden getraind in de kerntaken van hun functie. “Een combinatiefunctionaris moet soepel kunnen bewegen tussen de sportvereniging en het onderwijs. Het zijn twee totaal verschillende werelden. In het onderwijs houden ze ervan om overal lang en grondig over alles na te denken, bij de sportvereniging is er een mentaliteit van aanpakken. Die twee werelden moet de combinatiefunctionaris kunnen verbinden. Hij moet kunnen communiceren met de directie van een school, maar ook met het bestuur en de vrijwilligers van de sportvereniging en mee kunnen denken op beleidsniveau”, vat Ben Halle hun complexe en uitdagende taak samen. Omdat combinatiefunctionaris een totaal nieuwe baan is, is beeldvorming heel belangrijk. “Iedereen kan zich iets voorstellen bij het werk van een gymnastiekdocent, maar bij een combinatiefunctionaris zie je vooral veel gefronste wenkbrauwen.” De eerste lichting combinatiefunctionarissen moeten dus goed kunnen uitleggen hun werk inhoudt. “Een schaap met vijf poten geeft misschien nog wel het beste beeld van wat een combinatiefunctionaris moet zijn. Veelzijdigheid is belangrijk. Maar ook het kunnen bouwen van bruggen. Belangrijke competenties zijn probleemoplossend vermogen met geduld. Met kleine stapjes heb je sneller en beter resultaat dan wanneer je zevenmijlslaarzen aantrekt.” Fokke Aukema: “Deze groep had vooral extra ondersteuning nodig bij het op een hoger plan tillen van de sportverenigingen. Die willen extra leden, maar hoe pak je dat aan? Je kunt huis-aan-huis gaan flyeren, maar je kunt beter gericht kijken naar de behoeften van de potentiële leden, bijvoorbeeld door een enquête te houden. Het komt ook voor dat cofu’s meteen op hoog niveau beleidsmatig mee moeten denken. Met zo’n situatie moet je wel kunnen omgaan. We hebben dan ook fors ingezet op het ontwikkelen van een professionele werkhouding. Je moet je positie en de situatie in kunnen schatten. Het maakt verschil of je

informeel in de voetbalkantine vergadert of bij de wethouder aan tafel zit. Maar ook strategisch leren denken, wat is je doel en hoe kun je dat bereiken?”

Combinatiefunctionaris is een vrij beroep. Het niveau van de opleidingen verschilt enorm, weet Aukema. “Van kleine commerciële bureautjes die een cursus geven van één dag tot de gedegen opleiding die wij aan de HAN speciaal hebben ontwikkeld. Ik durf te stellen dat de Nijmeegse combinatiefunctionarissen het best beslagen ten ijs komen.”

Het is belangrijk dat de CF's kunnen reflecteren op het eigen functioneren. Daarom werd er door de opleiders tevens op intervisiebijeenkomsten begeleid. Halle: “Lastige praktijksituaties werden besproken en onderling werden tips uitgewisseld. De intervisie werd door de CF's zó waardevol gevonden dat we er ook mee doorgaan nu de opleiding is afgerond.”

Dat de combinatiefunctionaris een meerwaarde heeft, daarover is eigenlijk iedereen het eens. Soms is die meerwaarde concreet meetbaar in de toename van het aantal leerlingen dat lid werd van een sportvereniging. Volgens Twan van den Hazelkamp van het Kandinsky College gaat de positieve werking nog verder. “Sporten brengt letterlijk dingen in beweging. Het is een vliegwieltje voor veel andere activiteiten in de school. We zijn bijvoorbeeld het aanbod in onze kantine eens kritisch tegen het licht gaan houden. We willen onze leerlingen een gezondere leefstijl aanleren. Een combinatiefunctionaris is onmisbaar voor de gezonde school.”

Waarom Combinatiefunctionarissen?

Nijmegen behoort tot de G-30 gemeenten die in 2008 als eersten aan de slag zijn gegaan met het realiseren van de combinatiefuncties. De combinatiefuncties zijn de concrete invulling van de Impuls Brede Scholen Sport en Cultuur. Dit initiatief werd op 10 december 2007 door de toenmalige bewindslieden (Plasterk, Dijksma, Van Bijsterveldt en Bussemaker) van VWS en OCW, vertegenwoordigers van de VNG, NOC*NSF, Verenigde Bijzondere Scholen (VBS) en de Cultuurformatie ondertekend. Met deze handtekening verklaarden de partijen dat zij deze impuls tot een succes wilden maken. De impuls steunt gemeenten die een of meerdere combinatiefunctionarissen aan willen stellen. Het is de bedoeling dat er in 2012 landelijk 2.250 CF's actief zijn in de sectoren onderwijs, sport en cultuur. De eerste tranche van deze impuls loopt vanaf 2008 tot en met 2011, met de intentie om daarna door te gaan. Het eerste jaar betaalt het rijk honderd procent, daarna loopt de bijdrage terug tot veertig procent en moeten gemeenten de overige zestig procent zélf financieren.